

Atlantische Onderwijsconferentie 2006

Op 16 februari 2006 vond de jaarlijkse Atlantische Onderwijsconferentie plaats in Muziekcentrum Vredenburg te Utrecht. Centraal stond het thema 'Vrede en veiligheid in het Midden-Oosten: onvermogen en onmacht? Maatschappelijke en institutionele aspecten.' Ongeveer 140 docenten uit het voortgezet onderwijs (met name geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer) namen deel aan de conferentie, die werd voorgezeten door Sonja Vetter-Samuels, voorzitter van de Atlantische Onderwijscommissie. Het ochtendgedeelte bestond uit een viertal lezingen, gevolgd door discussie en afgesloten door een gesproken column.

Joris Luyendijk (journalist en schrijver) sprak over de westerse perceptie van de islam in het Midden-Oosten. Hij ging in op de rol van de media, die de beeldvorming van de westerse burger over het Midden-Oosten grotendeels bepalen. Als journalist in het Midden-Oosten kwam hij erachter dat er een kloof bestaat tussen de werkelijkheid en datgene wat in de media wordt weergegeven. Burgers worden 'gemanipuleerd' door de beelden die ze te zien krijgen. Bovendien krijgt men alleen extreme situaties voorgeschoteld en het verhaal meestal slechts van één kant te horen. Dezelfde termen waarmee bij ons democratische instituties bedoeld worden, verwijzen in het Midden-Oosten nogal eens naar precies het tegenovergestelde. Luyendijk vond overigens dat ook de regimes in het Midden-Oosten mediabeelden misbruiken. Zij proberen via subjectieve beelden hun regime te legitimeren bij de eigen bevolking en bij westerse leiders.

Dr. Maurits Berger (onderzoeker bij Instituut Clingendael) behandelde de vraag 'de islam en democratie in het Midden-Oosten, competitie of convergentie?'. Hij analyseerde de situatie in het Midden-Oosten aan de hand van vragen als: ligt het aan de islam dat democratie (nog) niet functioneert in Arabische landen? Hoe is de islam toe te passen binnen een democratisch systeem? Wat bedoelen we precies met democratie? De Arabische landen scoren slecht op het gebied van democratische beginselen. Berger haalde de ervaringen aan die hij opdeed tijdens zijn aanwezigheid bij de Palestijnse verkiezingen. Hij ontdekte dat 'democratie' voor Arabieren veelal voor 'willekeur' staat. Repressieve regimes maken het de democratie moeilijk. Daarnaast bestaat in het Westen de angst dat democratie in het Midden-Oosten krachten los zal maken die niet alleen tegen de belangen van het Westen ingaan, maar ook de democratie vijandig gezind zijn. Berger vroeg zich af of deze angst gegrond is en eindigde zijn lezing met de vraag: 'Mag de Arabische wereld van ons democratiseren?'

Eric Povel (voorlichter voor Nederland bij de *Public Diplomacy Division* van de NAVO) sprak over de rol van de NAVO in het Midden-Oosten. Naast het lidmaatschap kent de NAVO ook partnerschappen. De Mediterrane Dialoog met landen in Noord-Afrika en het Midden-Oosten werd in 1994 opgericht en groeide in 2004 uit tot een volwaardig partnerschap. Van daaruit richtte de NAVO zich meer op de Golfstaten vanwege de dringende veiligheidsproblemen in die regio. Povel gaf een viertal leidende principes weer voor de NAVO-initiatieven: het gezamenlijk aanpakken van problemen en daar ook gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor dragen; non-discriminatie; het

onderscheidend zijn van andere organisaties; en compatibiliteit en ontwikkeling. Ook ging hij in op de perceptie die de landen in het Midden-Oosten hebben van de NAVO. Zij zien deze organisatie vooral als een westers instrument. Povel sloot af met een toekomstscenario waarin hij de NAVO schetste als een organisatie die ter bevordering van de vrede en stabiliteit wereldwijde partnerschappen aangaat.

Prof. dr. Sven Biscop (onderzoeker bij het Koninklijk Instituut voor Internationale Betrekkingen in Brussel en hoogleraar Europese Veiligheidsvraagstukken in Gent) ging in op het onderwerp 'de EU en het Midden-Oosten: het Barcelona Proces'. Hij sprak met name

over de 'effectief multilaterale' benadering van de Europese Unie ten aanzien van de uitdagingen in het Midden-Oosten. Centraal bij deze aanpak staat het recht van elk individu op toegang tot de publieke goederen. De overbrugging van de kloof tussen *have's* en *have-not's* is volgens Biscop een grote uitdaging voor het Europees Buitenlands -en Veiligheidsbeleid. De stabiliteit in de regio van het Midden-Oosten en Noord-Afrika kan dan beter beheerst worden. Het Europese Nabuurschapsbeleid is een voorbeeld van de Europese multilaterale aanpak. Een kritische noot is dat de EU hiermee tracht het Europees, politiek, sociaal-economisch model te exporteren naar de buitenwereld en ervan uitgaat dat elk land volgens het Europese model gaat functioneren.

Yasmin Allas, die van Somalische afkomst is, beschreef in haar gesproken column hoe het is om een moslimvrouw te zijn. Ze gaf een beschrijving van de manier waarop haar oma, moeder en tante hiermee omgingen en hoe zij haar leven bepaald hebben. Ze maakte duidelijk dat je als vrouw niet mag opvallen bij mannen en je 'verantwoordelijk' bent voor het gedrag van de mannen om je heen. Het is volgens haar een 'gevecht' om moslimvrouw te zijn. Ze kenschetste verschillende situaties waar vrouwen voor hun recht opkomen. Voor moslimmannen is dit moeilijk te accepteren, aldus Allas.

Tijdens het middagprogramma stond de praktijkoefening voor docenten centraal. John Leek van het Instituut Beeld en Geluid introduceerde en presenteerde de mogelijkheden voor het gebruik van beeldmateriaal over het Midden-Oosten in de les. Hierna konden de docenten zelf tijdens een workshop naar aanleiding van beeldmateriaal opdrachten maken voor een les op school.

Ruth van Otterloo